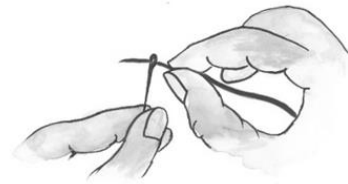

Oblékáme se

stručná metodika lekce

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Lekce je součástí komplexního programu **Tvoř a poznávej**.

Cílová skupina: 2. - 5. třída

Hodinová dotace 7 vyučovacích hodin

Průvodce programem a všechny další přílohy jsou ke stažení zde:

<https://muzeumricany.cz/regionalni-ucebnice/programy-hands-on/tvor-a-poznavej/>

Přílohy k lekci:

- 4.6 Návod šití
- 4.7 Návod tkaní

Anotace

Žáci se seznamují s typy tkanin a s různými textilními technikami. Šijí na stroji a tkají na tkacím stavu. Učí se navzájem, postupy je učí spolužáci, nikoli dospělí. Uvažují, jaké techniky jim vyhovují a proč (vzhledem k jejich povahovým vlastnostem).

Znalostní cíle: Žák vysvětlí, které suroviny se využívají pro výrobu látek. Žák popíše různé způsoby textilní výroby (šití, tkaní).

Dovednostní cíle: Žák vytváří vlastní textilní výrobek formou tkaní a šití. Žák bezpečně zachází s jehlou a s šicím strojem. Žák udržuje pořádek a systém práce (uklízí věci na místo, sdílí pomůcky ...). Žák posuzuje, která činnost je mu nejbližší a proč.

Postojové cíle: Žák posuzuje význam získaných dovedností pro svůj život. Žák oceňuje užitečnost textilního výrobku, který si sám vyrobí. Žák si vybírá postupy, které mu osobně vyhovují. Žák oceňuje roli „mistra“ a možnost vzájemného učení.

Metody

- skupinová práce – určování typů látek
- zážitková výuka – šití, tkaní
- vzájemné učení
- diskuse

Pomůcky

vzorky přírodních materiálů (len, bavlna, surová a česaná ovčí vlna, kukly bource morušového), vzorky látek (bavlna, hedvábí, vlněná tkanina, polyester), návod na šití na stroji (4.6 Návod šití), 2 šicí stroje s příslušenstvím, bavlněné látky (asi 50 × 30 cm na 1 žáka), bavlněné šňůry, krejčovské nůžky, žehlička, podložka na žehlení, špendlíky, křídly, návod na tkaní (4.7 Návod tkaní), kolíkové stávky (se 6 kolíky), mnoho menších klubek různobarevných přízí na tkaní, mnoho menších klubek bavlněných tenkých přízí na osnovy, nůžky

Úvod do tématu 5 minut	Umět si obstarat oblečení je jedna z dovedností, která zajišťuje větší míru soběstačnosti. Jak to dělali lidé dříve: V pravěku? Ve středověku? V minulém století? A dnes? Má vůbec cenu umět dnes třeba šít? A proč?
Hra – oblékací 10 minut	<p>Žáci se rozdělí do skupin (jako předchozí den).</p> <p>Zadání: Během následujících 5 minut navlečte na jednoho vybraného spolužáka <u>co nejvíce kusů oblečení</u>. Nepočítáme spodní prádlo a vrstvy přímo na něm – tedy nesvlékáme si spodní prádlo, ponožky, trička, kalhoty nebo sukně. Náhradní oblečení (čisté) používat lze. Po 5 minutách se hra ukončí, každá skupina spočítá kusy oblečení, nahlásí je rozhodčímu. Svléčené oblečení si skupina rozloží na svém místě. Vítězná skupina obdrží malou cenu (sladkost apod.). Ocenění obdrží i ostatní skupiny, které dodržely pravidla hry (správně sečetly kusy oblečení atd.).</p> <p>Metodické doporučení pro žáky se SVP: Hra má být zábavná, radostná, nemusíme tedy ve skupinách vyžadovat klid. Necháváme žáky běhat, křičet apod. – také proto, aby se žáci se SVP „vybouřili“ a mohli se při další aktivitě lépe soustředit. Vyžadujeme pouze fair play a dodržování pravidel.</p> <p>Po hře provedeme jen velmi krátkou reflexi (spíše necháme žáky volně sdělit své dojmy), protože na ni budeme dále navazovat teoretickou částí.</p>
Třídění materiálů 10 minut	<p>Nad hromádkami svléčeného oblečení hovoříme o tom, že všichni vidíme, že oblečení se vyrábí z různých materiálů.</p> <p>Úkolem pro všechny skupiny teď bude <u>roztřídit oblečení</u> na to, které je z bavlny, a na to, které je z polyesteru. Na třetí hromádku pak budou dávat jiné materiály. Pokud jsou tkaniny směšové, rozhoduje větší podíl materiálu. Ptáme se: Jak poznáme, z čeho je oblečení vyrobeno? (Podle cedulky.)</p> <p>Na viditelné místo zapíšeme zadání: 3 hromádky – 1. bavlna (cotton), 2. polyester (PES), 3. ostatní</p> <p>Krátká reflexe: Osahejte si bavlněné a pak umělé látky. Uměli byste je poznat i poslepu? Které jsou vám na dotek příjemnější? Které více zahřejí? Jak byste sami popsalí rozdíly mezi nimi?</p>
Materiály a textilní techniky 25 minut	<p>Žáci se posadí do kruhu. Ukážeme si látky, které vytřídili, další materiály z 3. skupiny a dodáme látky, které zde zastoupeny nebyly – máme připravenou lněnou, bambusovou, vlněnou tkaninu, také biobavlnu, hedvábí, polyester, polyamid, ..., ideálně i konopnou tkaninu apod.</p> <p>Ptáme se: <u>Z čeho se látky vyrábějí?</u> Dáváme žákům postupně kolovat suroviny: ovčí vlnu (surovou, pranou, česanou), rostlinu bavlny, lnu, kokon bource morušového...</p> <p>Jaké materiály se u nás asi historicky používaly pro výrobu látek? Kde se berou suroviny pro výrobu látek dnes? Pocházejí některé i z ČR?</p> <p>Reflexe: Můžeme být dnes nějakým způsobem soběstační v získávání surovin pro výrobu látek? Co z uvedených by připadalo v úvahu?</p> <p>Ptáme se: <u>Jak se vyrábí oblečení?</u> Jaké techniky se používají k výrobě látek? Jak se z rostliny (vlny, hedvábí...) stane nit a z nití plátno?</p> <p>Metodické doporučení pro žáky se SVP: Žáci v této části mohou ztrácet pozornost, je vhodné mít dostatek materiálů, který si všichni mohou prohlížet, osahávat, očíhávat... a mít tak neustále zaměstnané ruce. Pokud by bylo potřeba, domluvte s učitelem/učitelkou alternativní (např. pohybové) úkoly pro konkrétní žáky (např. odnášet materiály, které se vrátily z kruhu, dovnitř do místnosti na „výstavu“).</p>

<p>Reflexe 10 minut</p>	<p>Shrnutí typů tkanin a technik. Co bychom mohli dělat i sami? Jak lze vyrobit tkaninu (předení, tkaní), jaké techniky se můžeme naučit (šití v ruce a na stroji, tkaní...). Co bychom chtěli/a umět a proč? Ptáme se: Jak nejjednodušeji byste si vyrobili oblečení? Jak to dělali lidé v pravěku, jak dál v průběhu věků? Co pro člověka bylo z hlediska funkčnosti oblečení důležité dříve a co dnes (funkčnost, snadná údržba, vzhled...)? <u>Je dobré umět dnes tkát, šít, háčkovat apod., i když už si oblečení skoro nikdo nevyřádí a šije se ve velkých továrnách většinou v Číně? Proč umět šít, plést apod.? Co je lepší z hlediska ekologie?</u></p>
<p>Mistři 50 minut</p>	<p>Vysvětlení rolí mistrů v následujících aktivitách: <u>Nemusíme se vždycky učit jen od dospělého, lze se učit i navzájem.</u> Mistři budou někteří z žáků, kteří se danou techniku naučí a budou ji moci učit ostatní. Ptáme se: Proč si myslíte, že je to výhodné? Představíme techniky, kterým se budeme věnovat – šití a tkaní na kolíkovém stávkou. Vysvětlíme princip organizace práce: Nejprve se mistři zaučí, od lektorů se naučí danou techniku a vše si vyzkoušejí. Ostatní zatím budou pracovat na stavbě přístřešku. Pak se žáci rozdělí do dvou skupin, jedna se bude věnovat šití a druhá tkaní. Skupiny se vystřídají. Mistři se po vystřídání stanou řadovými žáky v druhé činnosti, takže si také vyzkoušejí obě práce. Zeptáme se žáků, kdo by chtěl dělat mistra pro šití a mistra pro tkaní. Na každou činnost vybereme 4 žáky, celkem tedy 8 mistrů. <i>Organizace práce bude pak následující:</i> <i>Mistři pro šití budou žáci A, B, C, D a pro tkaní žáci E, F, G, H</i> <i>část dne: Skupina 1 šije pod vedením mistrů A, B. Žáci G, H šijí jako řadoví členové skupiny. Skupina 2 tká pod vedením mistrů E, F. Žáci C, D tkají jako řadoví členové skupiny.</i> <i>část dne: Skupina 2 šije pod vedením mistrů C, D. Žáci E, F šijí jako řadoví členové skupiny. Skupina 2 tká pod vedením mistrů G, H. Žáci A, B tkají jako řadoví členové skupiny.</i> Lektoři se rozdělí, jeden z nich zaučí všechny čtyři mistry na šití a druhý všechny čtyři mistry na tkaní. Lektoři žákům předvedou pracovní postup a ukazují jim ho na obrázkovém návodu, aby se v něm dobře zorientovali (příloha 4.6 Návod šití a příloha 4.7 Návod tkaní). Žáci <u>si postup s lektorem také zkusí</u>. U šití dojdou až k finálnímu výrobku, u tkaní si vyzkoušejí zakončení na předem připraveném vzorku. Pod vedením lektora si pak postup zopakují a vyzkoušejí si, jak jej budou vysvětlovat spolužákům. S ostatními žáky buď učitel/ka hraje hry na podporu týmové spolupráce (např. Gordické uzly) nebo mohou pracovat na stavbě přístřešku. Učitel/ka musí zajistit dozor nad zbývajícími žáky, lektoři se plně věnují zaučení mistrů. Metodické doporučení pro žáky se SVP: Pro roli mistra lze podle uvážení vybrat i žáky se SVP, pokud o ni mají zájem. Zde je ale nutné dobře zvážit, zda pro ně tato role bude mít přínos a do jaké míry v ní mohou uspět. Někdy se může takový žák stát v průběhu aktivity „neformálním“ mistrem, když začne spolužákům radit a pomáhat. To je pak vhodné zohlednit v závěrečné reflexi.</p>
<p>Šití a tkaní 2 x 75 minut</p>	<p>Žáci pracují ve dvou skupinách, po uplynutí daného času se vystřídají. <u>Šití:</u> Mistři ukážou ostatním, jak bude vypadat výsledný výrobek – rouška. Popíšu slovně pracovní postup a ukazují jednotlivé kroky v návodu. Žáci si pak postupně vyberou látku, obkreslí stříh, nastříhají látku, zažehlí okraje, sešijí podle návodu na stroji, odměří a navléknou tkaničku. Lektor dohlíží na bezpečnost práce. Odkazuje žáky na pracovní postup a pomáhá jim podle něj se orientovat. Řeší případné technické problémy s šicím strojem (dojde spodní nit apod.) Pomáhá spíše mistrům, aby mohli učit spolužáky, než samotným žákům</p>

	<p><u>Tkaní</u>: Mistři ukážou ostatním, jak bude vypadat výsledný výrobek. Popíší slovně pracovní postup a ukazují jednotlivé kroky v návodu. Žáci si pak sestaví stávek, navléknou osnovní nitě, vyberou si přízi a začnou tkát. Pokud po uplynutí určené doby chtějí výrobek zakončit, mistři jim poradí, jak na to. Umožníme žákům nechat si výrobek rozpracovaný a dokončovat jej v dalších dnech.</p> <p>Metodické doporučení pro žáky se SVP: Při tkaní se téměř vždy zklidní i žáci s ADHD apod. Učitel/ka tím bývá často překvapen/a. Je vhodné mu/jí také umožnit vyzkoušet si tkaní, aby se mohl/a spolu s žáky ponořit do této činnosti. Učitelé, kteří si touto zkušeností prošli, často pořizují několik kolíkových stávků k sobě do třídy a využívají je jako prostředek, který pomáhá některým žákům se zklidnit a opět se soustředit.</p>
Reflexe 10 minut	<p>Reflexe – vedeme diskusi na téma, že <u>nemusí každý umět všechno</u>, a k čemu jsou dobří mistři. Měl by každý umět všechno, nebo je pro společnost výhodnější, když se lidé specializují? Klademe další otázky, které rozvíjejí toto téma. (Např.: Je možné, že někteří lidé „neumějí nic“? Co lidé s postižením – s různými typy postižení? A podobně.)</p> <p>Žáci se rozdělí do skupin podle toho, která technika je zaujala nejvíce. Podle potřeby je možné udělat i skupinu žáků, které nebavila ani jedna z uvedených technik, případně je bavily obě dvě stejně (a nemohou se pro jednu z nich rozhodnout). Ve skupinách žáci hledají vlastnosti, které jsou jim společné (z hlediska práce danou technikou). Vlastnosti se zapisují k dalším na velký papír.</p>
Volitelné činnosti 45 minut	Dáme žákům možnost pokračovat v práci a dokončit si výrobky, případně vyrábět další.
Úklid (průběžně)	Průběžně klademe důraz na úklid materiálu a nástrojů, proč je potřeba udržovat pořádek, podpora spolupráce (domluva žáků, kdo co uklidí). Neuklízíme za žáky.

